

27.03.2023

Група №12

Урок №35

Тема уроку: Позначення м'якості приголосних.

Мета уроку: учити учнів позначати м'якість приголосних знаком м'якшення (Ь) та буквами і, є, я, ю; розвивати навички звуко-буквеного аналізу слова; виховувати уважність.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Ось і знову дзвінок лунає,

Мелодійно і срібно звучить.

Він до класу дітей скликає,

Щоб успішно нового навчить.

II. Актуалізація опорних знань

1. Хвилинка каліграфії.

Гт те аг то ет пі Га та Гр тл

Ганок, ґрунт

Гав ловити — бути неуважним.

— Прочитайте слова і речення, правильно вимовляючи звук [г].

— На яке питання відповідають всі слова?

— Назвіть слова, що закінчуються глухими приголосними.

— У яких словах немає м'яких приголосних?

— Складіть речення зі словосполученням ловити гав.

2. Вправи на повторення

1) Словниковий диктант.

Гава, агрус, гудзик, годинник, гедзь, дзига, ягода, герой, ґрунт, погода, горох.

III. Повідомлення теми і мети уроку

— Сьогодні ми будемо закріплювати знання про тверді і м'які приголосні звуки.

1. Запам'ятаймо!

В українській мові м'якість приголосних на письмі позначають:

- 1) *буквою ь (м'який знак): січень, льодовий;*
- 2) *буквами є, ю, я, коли вони стоять після м'якого приголосного: синє, люди, пісня;*
- 3) *буквою і: ліс, сірий.*

2. Запам'ятаймо!

Правила вживання м'якого знака

ь пишеться	ь не пишеться
<p><i>1. Після м'яких д, т, з, с, ц, л, н:</i></p> <p><i>а) у кінці слова: мідь, гість, зав'язь, вісь, олівець, сіль, олень;</i></p> <p><i>б) у середині слова перед буквами, що позначають тверді приголосні: дядько, різьба, косьба;</i></p>	<p><i>1. Після б, п, в, м, ф:</i></p> <p><i>голуб, насип, любов, вісім, верф.</i></p> <p><i>2. Після букв ж, ч, ш, щ:</i></p> <p><i>ріж, річ, вишня, хвоц.</i></p> <p><i>3. Після букви р: базар, кобзар, писар.</i></p>

в) перед я, ю, є, що позначають два звуки:
мільярд, порт'єра, дос'є;

г) перед о: д'югот'ь, льон.

2. У дієсловах на -тьс'я: вибачаєтьс'я,
умиваєтьс'я.

3. Після букви л, що позначає м'який
приголосний, який стоїть перед іншим
м'яким приголосним: їдал'ня, пальці,
сільський.

4. У буквосполученнях -льк-, -льч-, -льц-, -
н'ьк-, -н'ьч-, -н'ьц-:

лялька — ляльчин — ляльці;

ненька — неньчин — неньці

4. Після букв н, л у буквосполученнях

-лк-, -лч-,

-лиц-, -нк-, -нч-, -ниц-: Наталка —

Наталчин — Наталці; хустинка —

хустинці

Букви, після яких пишеться м'який знак, легко запам'ятати, якщо скласти з ними таке речення:

Нам треба добре запам'ятати ці сім літер.

3. Запам'ятаймо!

М'які та пом'якшені приголосні

Залежно від позиції в слові деякі приголосні звуки можуть бути твердими або м'якими, а деякі — твердими або пом'якшеними.

М'якими стають приголосні [д], [т], [з], [с], [ц], [л], [н], [р], якщо стоять перед **я, ю, є, і, ь**. М'якість у транскрипції позначається знаком ' : [л'ід], [к'ін'].

Пом'якшеними стають інші приголосні перед **я, ю, є, і** (перед **ь** вони ніколи не стоять), а саме:

- губні [б], [п], [в], [м], [ф];
- шиплячі [ж], [ч], [ш], [дж];
- задньоязикові [г], [к], [х];
- гортанний [ґ].

Пом'якшення в транскрипції позначаємо ' : [м'ій].

На відміну від усіх інших м'яких приголосних, які мають тверді відповідники, лише [й] завжди м'який і твердого відповідника не має.

IV. Узагальнення й систематизація отриманих знань

1. Прочитайте прислів'я. Запишіть їх до зошита.

1. Січень снігом січе, а мороз вогнем пече. 2. Січень без снігу — літо без хліба.
3. Січень січися, а ти до печі тулися. 4. Січень наступає — мороз людей обіймає (Народна творчість).

Завдання до вправи (усно). Які букви вказують на м'якість приголосних у виділених словах?

2. Прочитайте текст. Випишіть із тексту слова, у яких м'якість приголосних позначається буквами і, я, ь.

Січень вважається найхолоднішою порою року. Адже на цей місяць припадає найбільше морозних днів і снігопадів. Саме така погода, за тривалими спостереженнями, віщувала добрий урожай, тому й казали: «Хвали січень сніговий!» Що більше було опадів, то щедріше зволожувалася навесні земля (З кн. «Український рік у прикметах і прикметниках»).

3. Відгадайте загадки. Визначте, за допомогою яких букв у них позначено м'якість приголосних звуків.

- У воді водиться, з хвостом родиться,

А як виростає, хвіст відпадає. (Жаба)

- Бачити — не бачить. чути — не чує.

Мовчки говорить.

Добре мудрує. (Книжка)

4. Виконайте тестове завдання.

Усі підкреслені букви позначають м'який приголосний звук у рядку

- А** шість, діцей, міркувати, ціти
Б ізюм, пиріг, тюхтій, длється
В діти, тямити, нюх, синє

5. Перепишіть речення. На місці крапок, де потрібно, вставте м'який знак.

1. Гриц.. завбіл..шки із мізинец.. , але справж..ній колядинец.. . Колядує, як годит..ся: «Коляд-коляд-коляд..ниця!» (Д. Білоус). 2. Прийшла осін.. смутна, прийшла зима л..юта, а сосон..ці байдуже! (Олена Пчілка). 3. Низ..ко, низ..ко я зігнувс.. і ще нижче скинув шапку. Зайчик весело всміхнувс.. і подав сірен..ку лапку (О. Олесь). 4. Цілий міх гостин.. ців нашій господиньці (Є. Гуцало).



6. Спишіть текст. Підкресліть слова з орфограмою «Правопис м'якого знака». Поясніть правопис.

Колись наші прашури Новий рік зустрічали навесні. Із запровадженням християнства в Київській Русі 988 року новолітування перенесли на вересень. Згодом його почали відзначати в січні. У січні святкують велике християнське свято — Різдво.

7. Виконайте тестове завдання.

М'який знак треба писати в усіх словах рядка

А бул..ба, мал..ви, перстен.. , секретар..

Б першіст.. , стрибунец.. , близ..кий, піднімається

В вишен..ці, вигул..кнути, крад..кома, у спіл..ці(заст)

8. Прочитайте вірш. Випишіть слова, у яких м'якість приголосного передається за допомогою ь, я, ю, і.

Січень

Дідусь Січень сніговий
Випустив пухнастий рій,
Нарядив у диво-шати
Поля, діброви і хати.
Сам насунув білу шалю
З блискітками із кришталю,
Теплу шубу одягнув,
Биті валяночки взув.
Ой, щипає личко, вуха
Зла мачуха-завірюха.
Надулася, наче міх,
Дме, дітей збиває з ніг.
Проте хлопчики й дівчата
Впевнено ведуть санчата.
З гірки лине сміх і крик,
А мороз скрипить: рип-рип...

Б. Козярський

9. Розгадайте ребуси. Запишіть слова-відгадки. Поясніть правопис м'якого знака.



V. Підсумок уроку. Рефлексія

— чого навчалися на уроці?

— які букви вказують на м'якість приголосних? Наведіть приклади.

— який приголосний звук в українській мові завжди вимовляється м'яко?

VI. Домашнє завдання.

Опрацювати конспект.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.